

Pure Veerkracht: de Stad is ook Natuur

Jelle Reumer* [directeur, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; reumer@hetnatuurhistorisch.nl]

Niels de Zwarte* [hoofd, Bureau Stadsnatuur; dezwarde@bureaustadsnatuur.nl]

Toen bekend werd dat de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) in 2014 onder de vlag 'Urban by Nature' in de Kunsthal (onze naaste buur) vanaf eind mei zou plaatsvinden, diende zich een uitgelezen kans aan voor het aangaan van een samenwerking met dit tweejaarlijkse evenement en de ontwikkeling van een nieuwe tentoonstelling over natuur in stedelijke omgeving. Het Natuurhistorisch heeft samen met Bureau Stadsnatuur immers een schat aan kennis en informatie in huis op het gebied van stadsecologie, en in de afgelopen twee decennia ook een bijzondere stadsnatuurcollectie opgebouwd.

Om de tentoonstelling van de grond te krijgen zijn we een samenwerking aangegaan met FLUX, een bedrijf dat de creatieve en organisatorische krachten bundelt van, onder andere, Brandwacht & Meijer en Di Colore. Samen hebben we onder de titel 'Pure Veerkracht' een concept voor een vernieuwende tentoonstelling over stadsnatuur bedacht. Een langlopend project waarvoor we partners en sponsors zoeken.

Absorberen en herorganiseren, oprekken zonder te breken zoals een elastiek. De tentoonstelling krijgt een prominente plaats in het museum: de Parkzaal, met een open zichtlijn met het Museumpark. Er komen vier onderdelen.

(1) Zicht op waarnemingen

In een afgescheiden deel van de ruimte wordt op een wand het panorama op stadsnatuur getoond. We zien de creatieve verbeelding van de stad Rotterdam. De projectie is dynamisch. De beelden ontstaan aan de hand van door het publiek via smartphones aangeleverd beeldmateriaal, in combinatie met de natuurdatabase van Bureau Stadsnatuur. We vragen aan bewoners van de regio met de beelden ook de locatie mee te sturen. Zo bouwen we een archief van beelden en plekken op.

(2) De stadsnatuurcollectie

Hier presenteren we geconserveerde stadsnatuur, zoals het nest dat een duif van ijzerdraad maakte, de prooien van de Willemsbrugslechtsvalken, de boomhut van een monniksparkiet, varens van kademuren.

▲ De ultieme stadsnatuur: een duivenest van ijzerdraad: NMR 9989-002470. (Kees Moeliker)

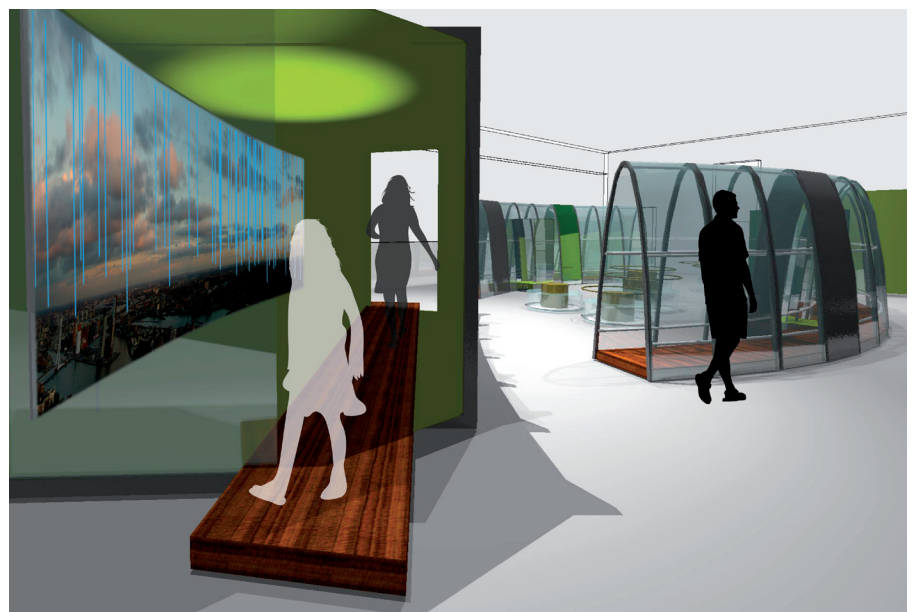
(3) De stad als ecosysteem

Een stad is een dynamische omgeving. In de stad wordt gebouwd, gesloopt, geluid gemaakt, verlichting aangebracht, groen aangeplant, er is transport. Kortom: er is continu wisselwerking tussen flora en fauna enerzijds en activiteiten van de mens in de stad anderzijds. Overal in de stad komt leven voor en er is regelmatig nieuwe aanvoer van soorten. Van kiezelsprinkhaan en wolhandkrab tot tomatenplant. Ze vinden allemaal een eigen plek. Wanneer men aan de stad denkt, denkt men waarschijnlijk al snel aan bebouwing, betegelde straten, beton en asfalt.

▲ Het Pure Veerkracht logo. (FLUX - Erik Sandifort)

Wat de stad een stad maakt, zijn de vier pijlers waarop de tentoonstelling is gebouwd: dynamiek, steen, voedsel en het klimaat. Rond deze vier pijlers wordt stadsnatuur in de tentoonstelling toegelicht. Met als verbindend thema: Pure Veerkracht. Veerkracht is de capaciteit die het stedelijk ecosysteem heeft om te kunnen omgaan met veranderingen die in hoog tempo ontstaan.

▲ Inrichtingsimpressie van 'Pure Veerkracht' in de Parkzaal van Het Natuurhistorisch. (FLUX - Jaap Bardet)

*namens het projectteam Pure Veerkracht

Inderdaad zijn dit onmiskenbare elementen in een stad. Het is immers de omgeving waar mensen wonen, werken en winkelen. Toch is er ook volop ander leven te vinden in een omgeving vol steen. Er zijn soorten die ondanks, of juist dankzij, al het steen een plek hebben gevonden in het ecosysteem van de stad. Bebouwing geeft nestgelegenheden, warmte en beschutting. Bijvoorbeeld gierzwaluw en dwergvleermuis kunnen dit goed gebruiken.

In de stad is een overdaad aan voedsel aanwezig. Wellicht niet het soort voedsel dat dieren van nature gewend zijn, dus voedsel zoeken vergt enige aanpassing, maar eenmaal over op alle resten die mensen achterlaten, ligt het in de stad vol met heerlijkheden zoals patat voor een brutale zilvermeeuw.

De stad heeft een eigen klimaat ten opzichte van de omliggende omgeving. Door bebouwing, vervoer en stadsparken zijn er in een stad diverse microklimaten aanwezig. Rond hoogbouw kan storm ontstaan. Elders in de stad kunnen door menselijke activiteiten de temperaturen hoger zijn dan op het platteland. Hierdoor vinden soorten als rode spoorbloem en zuidelijk spitskopje een plek.

(4) Het stadsnatuurdebat

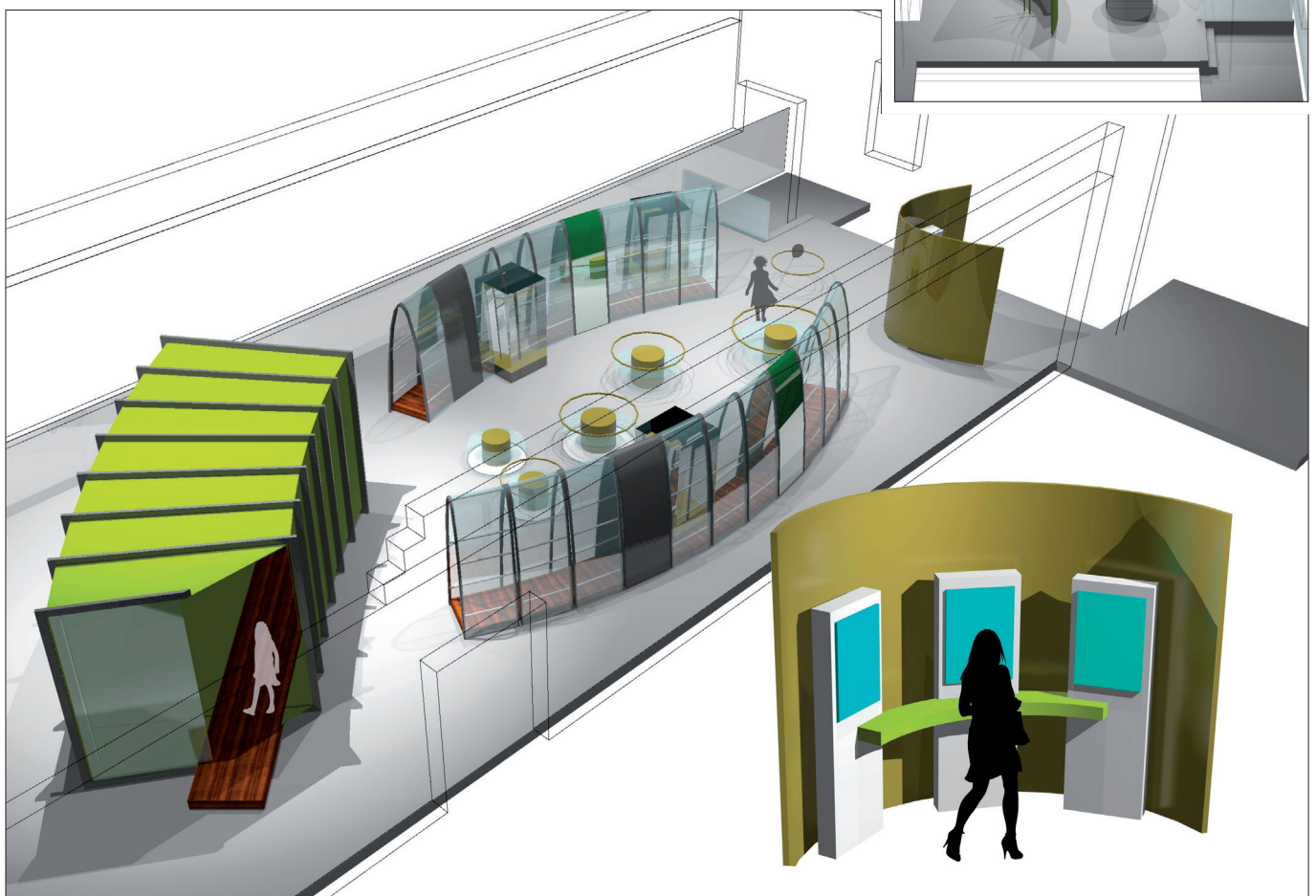
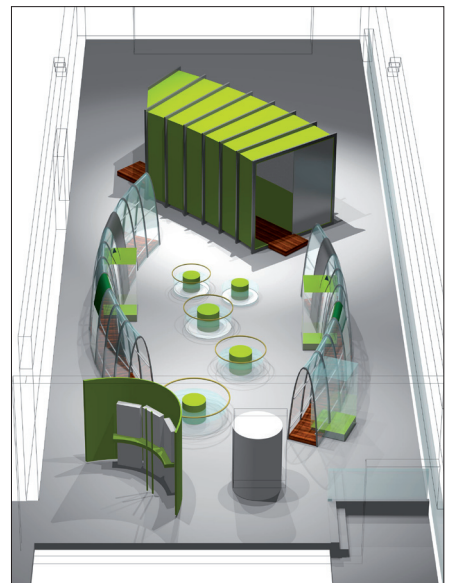
Wil de stadsmens wel stadsnatuur? Dit onderdeel heeft drie beeldschermen. Daarop zijn Rotterdammers te zien die hun mening geven over natuur in de stad. Want niet iedereen is blij met het stedelijk natuurschoon. Een Kralingse mevrouw die bang is voor de grote witte ganzen wanneer ze haar hondje uitlaat; een bakfietsblondje dat gruwet van die lawaaiige halsbandparkieten; een bouwvakker op Zuid die geen vogelstront op zijn wagen wil, en een hobbyboer die stadsvossen wil afschieten. Maar ook een natuurfreak die een vlindertuin op de Coolingsingel wil; een sportvisser die beweert dat de Nieuwe Maas vol zalm zit, en een imam die zo graag de eendjes voert. Deskundigen hebben een standpunt voor of tegen in deze kwesties en leggen uit waarom. Bezoekers maken een keuze, voor of tegen, ja of nee. De onderwerpen en de stemverhoudingen zijn een mooie basis voor een reeks uitzendingen met een (nog te vinden) mediapartner.

Publieksparticipatie

Met 'Pure Veerkracht' willen we het bestaan van stadsnatuur en het belang ervan aan het publiek duidelijk maken.

We willen door de aanpak en de opzet van alle activiteiten drempels verlagen. Stadsnatuur is om je heen. Een bezoek aan het museum is slechts het begin. Het is een bezoek waarbij je als deelnemer ervaart hoe dingen in elkaar zitten, ook buiten tijdens excursies langs muurplanten of vlinderplekken, cursussen vogels en vleermuistellen. 'Pure Veerkracht' is rondlopen, kijken, meedoen, voelen, horen, vragen, leren en reageren. ◀

Kent of bent u een mogelijke sponsor van (en met) 'Pure Veerkracht'?
Neem dan contact op met Jelle Reumer
[reumer@hetnatuurhistorisch.nl].

▲ Inrichtingsimpressies van 'Pure Veerkracht' in de Parkzaal van Het Natuurhistorisch. (FLUX - Jaap Bardet)